

TARA NOASTRA
FOAIA POPORALĂ A
„ASOCIAȚIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COEA.

CUPRINSUL:

	Pag.
La școală	583
Comuna „Viitorul“	585
A. P. Banuț: Achim Filăru	589
Delasântioana: Ceva despre meseriași	592
Dr. I. B.: Sfaturi doctorești	595
Știri	595

Înștiințare.

Rugăm pe toți câți au binevoit să primească această foaie să grăbească cu trimiterea plății de abonament.

Administrația foii „ȚARA NOASTRĂ“.

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mâni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărănimii să o răspândească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămânal și o vor primi cetitorii Dumineca.

Abonamentul e pe an . . . . 4 cor.

Pe jumătate de an . . . . . 2 „

Pe trei luni . . . . . 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărănimea — preoții și învățătorii — sânt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sânt în legătură cu trebile țărănimii. Indesebi primim bucuros articole cu povețe economice, precum — și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sânt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

TARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul:		REDACTOR: OCTAVIAN GOGA	Redacția și administrația: Sibiu (Nagyszeben) Str. morii, 6.
Pe un an	4 cor.		
Pe o jumătate de an	2 „		
Pe trei luni	1 „		
Pentru România	6 Lei		

LA ȘCOALA.

Se ivește toamna la pragul gospodarilor. Zilele scad, de sus cerne prin sită statornică ploaie mărunță; porumbul îngălbenește, cocorii și rândunele se adună cete și se gată de drum. Podoabele verii se duc pe rând. Vine toamna.

E ajunul anului nou de muncă. În școala din mijlocul satului se deschid ferestrele, se depărtează tortul de paiangeni cari au huzurit prin unghere netulburați în liniștea verii... Învățătorul se apropie din nou de cărțile, pe cari vreme de două luni le-a schimbat cu uneltele câmpului. Prin casele țărănești se mișcă neli-niștiți copiii mărunți. În curând se vor ivi lărmuitori în pragul școlii cu cartea subsuoară, se vor așeză rânduri în băncile de brad, iar la măsuța din fund își va lua locul de povățuitor dascălul care va face începutul de muncă nouă.

E atâta frumsețe curată în această străduință.

Vremea noastră își caută cea mai înaltă întrupare a năzuințelor sale în revărsarea luminei. Toată munca mare a neamurilor, toată frământarea largă a sufletelor se sfărâmă în căutarea și răspândirea luminii. Odinioară războiul cu fierberea lui robiă pe om, astăzi munca cu binefacerea ei îndeamnă mintea. La temeiul acestei munci, ca o înlesnire, ca o deslușire, ca o îndrumare e dată *cartea* cu nemăsurata povață a slovei mărunte. Numai cartea cu înțelepciunea ei poate smulge sufletul omenesc din negura greșurilor vechi, numai cartea poate săvârși acea premenire a minții din care se naște înțe-

legerea puterii sădită de Dumnezeu în om. Sufletul omenesc cu toată bogăția lui măreață e o taină care nu se poate deslega decât prin carte. Slova descuie această cămară de nestemate și-i arată celui priceput căile mai apropiate de țanta lui adevărată și de mulțumire. Neștiutorul rămâne fără sprigin, asemeni drumetului pierdut în noapte.

Acest călător fără noroc a fost veacuri de-arândul bietul nostru neam. Cufundat în întuneric el a dibuit în toate părțile fără țântă, poticnindu-se în picioarele și cursele pe cari nu le putea desluși din negură. El mergea îndărătnic înainte dar se luptă zadarnic cu potrivnicia nopții. Ostenit de cale, răzimându-și capul înfierbântat în palmele trudite, dar cu destulă vlagă încă în trupul bine zidit — astfel l-a ajuns zorirea dimineții...

Astfel e și astăzi poporul nostru de țărani. El e ca un copil merit să se ridice prin creșterea ce i-se dă la o soarte mai bună. Sufletul său e în mâna povătuitorilor ca un bulgăr de lut în mâna meșterului. De iscusința meșterului se leagă soartea acestui bulgăr. El îl poate frământa într'o alcătuire de folos, sau îl poate arunca pradă părăginirii.

Cei dintâi meșteri ai acestei frământări sunt învățătorii poporului, dascălii noștri sătești. Ei sunt chemați să săvârșească începutul. Dela priceperea lor atârnă puțința de-a duce munca mai departe. Fiind începutul slab, tot ce se clădește mai târziu e lipsit de temei și se surpă grabnic. Și vrednicia deci, dar și răspunderea e a lor. Urmele muncii unui harnic și destoinic învățător se cunosc totdeauna și satul care a avut norocul unui astfel de om e pe drumul înaintării. Vedem că pe urma dăinuirii de abia cincizeci de ani a școalelor noastre fața vieții poporului românesc dela sate s'a schimbat mult în bine. Dar această schimbare înceată e numai un început la care nu ne vom putea opri. Numărul știutorilor de carte ai poporului nostru e încă prea neînsemnat, neasemănat mai mic ca al altor neamuri.

Trebue să ne grăbim. In vârtejul aprins al luptelor omenești, numai cartea poate aduce biruința zilelor noastre. Toate drepturile cari pot premeni în bine soartea

~~neamului nostru, numai prin carte se pot câștiga. Noi Românii acestei țări înzadar ne vom chinui plugurile în brazda strămoșască, înzadar vom munci din zori până în amurg, lipsiți fiind de povăța școalei, vom rămâne și mai departe iobagii fără noroc ai neștiinții noastre.~~

Să se pătrundă deci învățătorii noștri de conștiința răspunderii grele ce au pentru viitorul acestui neam și întăriți în năzuințele lor de gândul că apostolatul lor e cea mai mare binefacere să se călăuzească în meseria lor de râvnă și dragoste.

Iar toți cei ridicați prin carte la o soarte mai bună, toți cărturarii așezați prin mulțimea satelor noastre să-și deie seamă că sunt datori a îndemna pe deaproapele lor la cunoașterea slovei. Acest îndemn să fie zorit în fiecare zi cu zeloasă îndărătnicie. Doar' toți suntem încredințați că numai spriginiți pe un popor luminat putem îndeplini gândurile mari, gândurile bune.

COMUNA „VIITORUL“.

XV. Societate de cântări. Cor bisericesc. Serbări și petreceri.

Deodată cu înjghebarea școalei pentru oamenii în vârstă se încep pregătirile pentru înființarea unui *cor*. Cum însă oamenii nu știau cântările bisericești, a trebuit să se învețe, cu încetul, mai întâi aceste, și numai într'o voce.

După venirea noului învățător, se pune temei, îngrabă, unui *cor de școlari*. Și ei învață mai întâi cântările într'o voce, mai târziu în două voci.

La venirea învățătorului care știa să cânte din violină și cunoștea notele, se aleg 20 dintre oamenii cântăreți, cari cercetau școala, și cu aceștia, s'a pus temei unui *cor de bărbați*.

Pentruca corul să fie mai bine legat și scutit de neplăceri și piedeci, se pregătesc *statute* și se înaintează spre întărire celor în drept.

Fiind aceste întărite, cântăreții, întruniți în *Societate de cântări*, se simt mai tare legați unii de alții și cercetează în toată regula

ceasurile de cântări de peste săptămână, la cari ia parte și preotul, îndemnând, ținând rând bun și însuș cântând pentruca să se ajungă mai îngrabă la țință.

După o jumătate de an corul de bărbați a cântat în biserică, și a doua zi de Paști, când în comună s'a ținut adunarea despărțământului «Asociațiunii», corul a dat o frumoasă serbare. Anume: corul a cântat patru *cântări* frumoase, 2 oameni *au declamat* câte o poezie, și doi s'au produs cu câte un *monolog*.

La urmă 12 tineri au jucat *călușorul*, joc care a fost deprins deodată cu cântările.

În chipul acesta s'a urmat și pe viitor. Corul s'a făcut din an în an tot mai bun, adaugându-i-se puteri nouă din tinerii cari sfârșiau școala de repetiție. Mai târziu s'au adaugat și fete, așa că corul eră o mândrie a comunei «Viitorul».

Pe viitor corul de copii cântă în biserică de obicei Dumineca, iar corul bărbătesc în serbători.

Afară de aceste corul bărbătesc în tot anul dă câte 2 serbări, una iarna și alta vara, la cari luă parte tot satul.

Încetul cu încetul corul s'a dovedit a fi un aluat bun, care a făcut să dospească toată frământătura. Satul se obicinuește cu deprinderi mai bune și înaintează văzând cu ochii.

XVI. Agentură a „Asociațiunii“. Bibliotecă. Gazete. Societate de cetire.

Cu prilejul adunării despărțământului «Asociațiunii», de care am vorbit, căpeteniile despărțământului au adus un număr mai mare de felurite cărți, cari au fost încredințate Agenturii «Asociațiunii» ca *bibliotecă* pe seama poporului din comună.

În fruntea agenturei stă preotul ca *prezident* și învățătorul ca *bibliotecar*.

În bibliotecă erau tot felul de cărți la înțelesul poporului, anume: evangelia, apostolul, vieța sfinților, istoria neamului nostru și a altor popoară, poezii, povești, schițe, biografiile bărbaților mari, cărți de economie, cari cuprind învățături pentru lucrarea pământului, creșterea plantelor, creșterea vitelor, cailor, oilor, porcilor, galițelor, albinelor, vermilor de mătasă, cultura legumilor și pomilor, despre mașini, tovărășii, bănci, industria de casă, meserii, negoț, legi, despre țeri și popoară ș. a.

După ce au fost legate cărțile s'au așezat într'un dulap, la școală. Învățătorul împărția din ele în fiecare Duminecă, după

biserică, celorce doriau să cetească, și primia cărțile cetite pentru a le împărți altora.

Biblioteca se sporește cu cărțile bune și potrivite pentru popor, ce se tipăresc an de an.

Poporul se însuflețește tot mai mult pentru cetit; îndeosebi în Dumineci și serbători, în timp ploios și în serile de iarnă nu este casă, în care să nu se cetească mult și cu drag.

Celor neștiutori de carte le cetia copiii ori treceau în vecini unde se găseau cetitbri, și astfel poveștile, minciunile și fleacurile au făcut loc unor îndeletniciri aveau folositoare.

Cu timp în fiecare casă se găsea cartea evangeliilor, un calendar și o *foaie bună* populară, îndeosebi cu povește economice.

Pe urmă s'a înființat și o *societate de cetire*, în care oamenii se adunau în Dumineci și serbători ca se cetească gazete, să schimbe vorbe și să se înțeleagă despre treburi de folos pentru singuratici și pentru obște.

Pe când odinioară în Dumineci locul de întâlnire era de obicei *cârciuma*, acum era *biserica* și *localul Societății de cetire*.

XVII. Un bun soț de muncă. Societate de pompieri.

Orhestră. Societate de asigurare a vitelor.

Când s'au împlinit cinci ani dela înființarea băncii satești, s'a ales în serviciul ei, ca *contabil* (purtător de socoteli), cu plată, tinărul *Ioan Nistor*.

Prin alegerea acestei persoane nu numai banca a câștigat o putere prețioasă de muncă, ci și fruntașii comunei un soț bun în serviciul număroaselor însoțiri și alcătuirii de tot felul, ce s'au fost înființat și erau pe cale să se mai înființeze.

Cea dintâi însoțire ce s'a înființat după alegerea contabilului Ioan Nistor a fost: *Societatea pompierilor*.

Când știi ce și cum să faci și să diregi, la stângerea focului, ca la orice lucru, treaba merge bine, pagubele se împuținează și multe nenorociri se înlătură. Din această cauză societățile de pompieri sunt nespuse de folositoare, și în vederea acestor foloase s'a înființat societatea de pompieri în «Viitorul».

Și aici au trebuit *statute* întărite de căpetenii.

Fiecare casă unde se află oameni în vârsta dela 20—40 de ani trebuie să dea câte un pompier.

Conducător a fost ales contabilul Ioan Nistor, care în miliție a avut gradul de sergent. Celelalte șargi au fost alese și ele dintre persoanele cari au fost ostași.

Comuna a cumpărat o pompă (tulumbă) de stâns focul, vase și alte unelte neapărat trebuincioase.

În toate Duminecile pompierii erau scoși la deprinderi. Signalul se da prin tobă și trimbiță.

La început pompierii au învățat deprinderi gimnastice, d. p. mers, formarea șirurilor ș. a.; mai târziu au învățat cum să umble cu pompa de stâns, și ce să facă în anumite împrejurări, cum să localizeze focul ș. a.

Această societate a însuflat duh membrilor ei, i-a învățat rând bun și i-a obicinuit să aducă jertfe pentru deaproapele, prin punerea stavilei focului mistuitor.

Totodată fiind agent la societatea de asigurare «*Mântuirea*», contabilul Ioan Nistor isbutește să *asigure contra focului casele și zidirile economice* ale unui număr însemnat de plugari din «Viitorul», făcând și în chipul acesta un serviciu foarte bun locuitorilor.

Mai târziu banca cumpără pentru societatea pompierilor instrumente muzicale, și plătește un măiestru de muzică să învețe pe o seamă din pompieri notele și un număr oarecare de marșuri și alte cântări.

Astfel s'a înjghebat și o *orchestră a pompierilor*.

*

Nu a fost greu să se alcătuiască acum și o *însoțire pentru asigurarea vitelor*. Oamenii s'au convins (încredințat) îngrabă că nespun de bine 'i prinde omului, căruia i-a căzut vita din jug, dacă este mod de a i se pune, fără zăbavă și fără nici o cheltuială, alta 'n loc.

Dupăce li-s'a arătat calea și mijloacele, toți capii de familie au subscris un *contract* în care se obligă a plăti mica sumă de 1 cor., de câteori îi pierde vre-unui consătean o vită. Din aceste contribuiri se plătesc despăgubirile.

Cassar și contabil al însoțirii a fost ales contabilul băncii Ioan Nistor.

Lucrurile au mers bine. Acum nici *focul*, nici *boalele* nu mai puteau să primejduiască în mod simțitor averea locuitorilor din „Viitorul“.

ACHIM FILARU.

— Despre oameni și datini. —

Monologul I.

(Sfârșit).

Plec deunăzile în cărăușie, la Brașov. Dusesem niște șustări la târg. Bogajie aveam destulă, nu-i vorbă, da o pocoluiseam și o ferecasem colea 'nregulat. Șustării apucase în vârful lăzilor, ș'am plecat. Când ajungem în pădurea Bogății, auz-io că s'apropie oarece de noi, pufăind tomna ca caru ăl de foc și veniă, măi omule, mai vrăjmaș ca trinu hăl iute. „Tocotoco—tocotoco —tocotoco“ ... zic, ce arhanghelu să mai fie ș'asta? Căii se tot băgă unu'ntraltu și nici cum nu mai vrea să meargă, da spurcata de iletrică veniă ată spre noi. Zic cătră șustări: „țâneți mă diplauale, c'asta-i neamț de al vostu mănca'l'ăți fript, că acuma știu că pocoluim lăzile al doilea!“ Până să mă dau jos din car, să mă pui înaintea cailor, până hasta- ceea, turbata de iletrică, doar cât ai bate 'n pălmi, a fost aci și să fi fulgerat așa ca o nălucă pe lângă noi. Atunci eapa despre om, spărioasă cum îi ea, s'o ferit fără veste și numa huzdup, am umplut șanțu cu târguieli și cu șustări... eră tot o cizmă cât îi pădurea!... Ce să nu se spărie bieții cai, că și pe mine mă furnicase chiar bine prin șira spinării. Că eră 'n mășină o mătăhală de om tomna ca un urs și să țaneă cu amândouă mâinile de o rotilă cam ca ele dela plug și-o tot cărneă când la dreapta, când la stânga. Da io încă, când o trecut pe drept noi, strig: „ptii... uciğă-te sfânta cruce mătăhală!“ (Coboară glasul.)

Cum zic, de 'nvățați is chiar și prea, că fac minuni de să ia și Dumnezeu de-un gând. Da de rându traiului, trăim și mai greu și mai rău ca 'nnainte. Nici tu bucate, câte eră mai de mult, nici fânațe să țai tu un cap de vită cu coarne, de chieltuială. Acum treizeci de ai, să cătără prin coasta tufelor un ciopor de capre de-ți radeă sufletu când le vedeai... Azi, mor, să ierțați, porcii cu sutele. Când eram io ficior nu se mai pomenia atăta boală nici între vite, nici între oameni. Apăi dintre toate-toatele comesația i-o pus capu Rumânului. (Oftând.) O fi bagsama bătaia lui Dumnezeu, că s'o 'nrăit oamenii, is dujmani și 'ncălciți la inimă și nu mai au nici milă de săraci.

Ne-am corcit și cu sufletu și cu portu! Mă uit și la zâmboada asta de port. Mândrii peste mândrii de te ia groaza. Boresele ele tinere, vorba cântecului, „numai țese numai coase“. Unde să pomeneă în vremuri pantalonii în cracii Rumânului și clicine domnești. Mă uit la pistriții eștia cari vin din America, că-s ca urloierii. D'apăi androacele și rochiile de păr și fudulia fetelor! O corcitură de nu știi tu că ce-i săsoaică, săcuiancă, ori turcoaică? În credință, că numa după făptură o mai deschili-

nești pe rumâncă dintre alte nații, că-i mai durdulie la chip și-î zidită pe „vino 'ncoace!“ Ales fâmeile de pela noi fi pun vârful... și nu-i bine așa... nu... (Cască.) Trebuie să-mi aprinz pipa, că almintrelea mă lovește somnu. Domnu arvoacă acuma 'și coace somnu ăl dulce, da io-s în picioare, hehei, decând! Nici nu se stârnise rândunica și io o călcam apăsat și bărbătește pela podu izvorului. (Își aprinde luleaua.)

Despre partea mea nici n'aș fi avut lipsă să mai viu. Pintu prostia muierască 'mi mînc o dragă de zi de lucru de n'aș da-o pe cinci zloți de bani buni. I-am tot spus la a noastră: tu muier cap aj, minte ce-ți mai trebuie... da las'o la mamonu pe Nuța Onului! Trăiască ea cu mândriile și fumurile ei! Tu vezi-ți de treaba ta, căz tu ai treabă, ori ce? (Glas muieresc) „Că ea nu, că ea tot caută să-i spuie odată buchile la sărăcia aia, că așa, că pe dincoaleă“... și numa ce să 'nceieră alaltăieri în bătătura din fața grădinilor, de n'aveam cap să le descleștez mînilor cu atîta silă și-le 'mpredecălise prin cosițe (Răde). A mea se chiar ușurase de podoaba capului! S'acum bat drumurile potracărilor să cîrlesc omenia boreselor cu pălăgrafii legilor. O, nu le rabde sfântu scurțimea minții!

Ori altfel s'ar pomeni să stau io de vorbă aci cu Dumnea-voastă. Ași asudă colo'n dealu mare, la secere. (O leacă de pauză.) Am auzit că petindenea lasă puținel clăia. O fi. Da în paie i mare grâu, de mai mult n'o putut crește. Ii tot ca Dunărea. Nici n'ani unde mai pune, gîndes-că, atîta pîiș. Las'că anu ăsta n'o mai fi caru cu cinci de-argint. — Da cucuruzăle cum-is pe la Dumnea-voastă? Tot bune. Așa-s și la noi, nu te vezi din el de-a călare. Minune de cucuruz! Da las'că a fost tot rău și puțin. Se tot plîngeau oamenii de secetă, că-l uscă, că n'o fi! Măi omule, când o vrea Dumnezeu, îți dă de cât ai lipsă. Da și când ș'o 'ntoarce Dumnezeu fața despre tine, atunci geaba te vaieri. Ploaia asta o fost aur și argint! Măcar chiar rău îi umblase pîn' la o vreme. I-se încârligase frunza și i-se zbicise cocianu de nu mai avea știuleu nici-o vlagă. Da iacă cum s'o întors de frumos! Că puterea'i la Dumnezeu și putem avea și-o țăr' de mămăligă. (Trage de repețite-ori din pipă și dă colburi mari.)

După toate-toatele nu știu cum o fi de rînd că de v'o patru cinci ai 'ncoace s'o schimbat treburile 'n țară și tot înspre rău. Măcar ei învățați zic că de-aci înainte să vie zile mai bune și pentru nația noastră rumânească. Să dea Dumnezeu, că io vreau... da anevoie. Spunea ficioru ăsta al nostru din gazetă, c'avem și noi Rumânii cincisprezece deputați în parlămeanu țării. Adecă mai bine, unu-i de-al Toțalor, îi zice Hoge. Ii țan minte numele că s'asamănă cu alu Nastratin hăl năzdrăvan. — Țanem unii cu alții, ca ei săraci. Așa-i în lumea asta, te 'ntovărășești cu oamenii cari ți-se potrivesc la năcazuri. Io, vorba, nu pot ceti chiar așa deslușit cu slove dele nouă, da-mi place tare s'ascult. Scriă și de legi, că s'or mai înnoi. Bine ar fi să se mai schimbe, să mai

putem prăsi câte-un fir de tăbac și să mai fierbem și câte-un strop de rachiu. Io mai țau căldarea. Mi-o cere unu deunăzile, dar n'am dat-o. Hehei, de-ar aveă glas, săraca, să poată grăi, v'ar spune cât rachiu am fiert în ea! Ce-i holirca asta, tulburerea asta jidovească (scoate pleosca din traistă) apă chioară, da caută să te-ajuti cum poți, dacă n'ai altu mai bun. (O pauză mai mică.) Că 'nvățații spun ei și lucruri bune da samână și pleavă destulă.

Noa acuma să vezi numă cumu-i și cu pilda asta cu rachiu. Am fost, or fi v'o patru săptămâni, în Cohalm la adunarea popilor și a dascălilor, laaa... noa... (aducându-și aminte) ia... la „așezăciunea pintu cultura poporului românesc“. Adecă vreau ai noștrii să puie o așezare, un fundament, pintu o innaintare mai bună ș'apoi le spun ei noa, mai multe pilde bune poporului. Acolo, cum zic, auziam cetind pe dascălu Ironim, ice: „Oameni buni, să nu mai beți doamne-fereste rachiu, că ăla-i otravă care incetu cu incetu te omoară“.

Mie-mi spune! Căz tomna de nu-i bea câte-un ciocănaș de rachiu, atunci te prăpădești aia-i hotărîtă! Io-l beau de cincizeci de ai și, slavă Domnului, nu mă dau pe-un domn,... că-s toți ca pociea de fasole, subțirei și cărlobați, de te ia mila. Da io, când oi trage două trei guri de rachiu, is cum-ți omu mai în vârtute!

Noa, Dumnezeu s'ajute, oameni buni, ferească Dumnezeu-drăguțu de primejdii, de peatră, țâie Dumnezeu vitele... și pe oamenii! (Trage-o dușcă. Intinzând plosca spre public.) Ian dați-vă 'neoace, placă-vă hăznuiți, că io-s bucuros, Dumnezeu mă vede! (Să uită la sufler.) Măi hăsta, care ești acolo? Mă tot uit... de când,... da ce faci acolo? Na bea o gură de rachiu căz în gaura aia nu ți-o fi umblând chiar bine pe-o 'nnădușală ca asta (ii ofere pleosca, suflerul bea apoi i-o restituie și — Achim o acată după umăr. Pauză mică. Tușește și-și șterge mustața cu călcăiul palmii).

Spune lucruri frumoase 'n gazete, da mai tare-mi place bătaia muscanului cu ipinezu din răsărit. Noa vezi aia-i bătaie, zic și io,... tiii ce-o fi acolo măi om de Dumnezeu. Ice-că șapte sute de mii un milion și-o sută de ficiori să fi căst (fluera lung)... 'șitititi! Săăăraci ficiori, cum i-o mai gozolit țaru hăl muscălesc. Lucru mare! Las' că io știu ce-i aia, c'am trecut pin ea. Doisprezece ai am cătănit! De-ași aveă răgaz, pecum n'am, v'aș povesti două săptămâni, una și 'ntinsă! (Se reculege) — Da la câte-o fi ceasu, o fi târziu? Ies o lecută, să dau o roată cu ochii, că poate-o fi nimerit și Niculaie. Vine-și el ca mărturie. Da vă găseșc tot aci 'n antijavra arvocatului. (Ese, stânga.)

A. P. Bănuț.

CEVA DESPRE MESERIAȘI.

III.

Așa cum se recrutează meseriașii noștri nici să nu ne prindă mirarea că până acum nu ne putem lăuda că avem vre-un capitalist sau bogătan putred.

Avem, ce e dreptul, un număr de meseriași, cari, mulțămiți unei munci și iscusințe mai presus de laudă, au ajuns la o stare bunicică, dar de aci până la a-i numi bogătani — *mai va*.

Vieța omului, petrecută zi cu zi în lucrătoare, e prea scurtă ca să poată ajunge cineva din nimic la un capital de sute de mii, capital care apoi pus într'o întreprindere industrială românească să dea hrană la zeci și sute de muncitori.

Și, ia să căutăm puțin din ce pricină așa stă lucrul?

Noi introducem la meserie mai cu seamă copiii despre cari știm că nu și-ar găsi pe altă cale un fel de traiu mai bun, căci altcum, dacă cumva n'ar ajunge slugi, apoi de sigur ar rămânea nește economi săraci.

Plivim, cum s'ar zice, în familia săteanului și rărim mlădițele ca să se poată desvoltă mai bine; și pe cele zmulse le aducem la oraș și le plantăm în grădina industriei române ca din ele să crească așa zisa clasă de mijloc.

Vedeți, privit pe de-asupra, lucrul acesta încă ar fi ceva, căci, ni se va zice, e o binefacere, ca acolo unde sunt 9 copii să iai din ei doi sau trei și să-i dai la meserie, pentrucă dintr'o lovitură ai vindecat două rane: ai ușurat casa săteanului cu 2—3 guri la mâncare și ai asigurat o părticică mai mare celor ce stau acasă din moșioara pe care stau acei 9 copii, închipuindu-ne că cei dela oraș ar uită că și ei au drept de moștenire după urma părinților lor.

Privit astfel lucrul, ar trebui să desarmăm în fața unui așa de tare adevăr.

Dar, — mai este un dar! Cu aceasta scopul de-a avea o clasă de mijloc puternică în sinul poporului român tot nu este atins; cel mult, împingând lucrul peste marginile cuvenite, putem ajunge să formăm o tagmă de proletari¹⁾ ai clasei de mijloc, cari înveninați cu fel și fel de *idei înaintate* să dărâme și clădirea cea bună, căci nemulțămirea e soră cu disperarea și disperarea duce la pierzare.

¹⁾ Meseriași săraci, fără nici o avere.

Iată că dacă privim lucrul pe partea aceasta, trebuie să recunoaștem, că, în orice lucrare se cere ca să ținem seamă de urmări și să potrivim totul după legile naturei, căci prea multă presiune într'o parte produce depresiune în cealaltă parte.

Nouă nu ne trebuie proletariatul industrial!

Asta ar fi pentru poporul nostru poate cea mai mare nenorocire.

Nouă ne trebuie o clasă de mijloc care să se însuflețească pentru idealul nostru românesc, și care să devină oare-cândva reduta după care să se ferească toate nădejtile noastre de mai bine.

Astăzi nu se mai trăiește cu citații din biblie; în lupta pentru traiu, astăzi slova ciaslovului ne-a rămas numai ca o dulce alinare pentru ceasurile, când după hărțuelile zilnice, istoviți de puteri, ne retragem în noi înșine, ca să dăm sufletului hrana de lipsă, hrană suptă din izvorul nesecat al maicei noastre biserici.

Prin urmare la închegarea clasei de mijloc trebuiesc avute în vedere toate împrejurările de azi, ei priincioase sau nepriincioase, dacă voim să nu facem din o binefacere un rău necalculabil.

Iată de ce cred eu că la recrutarea meseriașilor trebuiesc urmate și *alte căi* decât cele cari se folosesc acum.

Oamenii cu stare, cărturarii români, ar trebui să se mai lase de răul obicei, de-a căuta să facă din copiii lor numai doctori, advocați, preoți etc. și să-și dea și dumniilor copiii la meserii, căci numai din copilul unui cărturar, bine pregătit în școală și cu un capital oare-care bănesc, va putea să iasă cu timpul viitorul capitalist român, lângă care să se umbrească o bună parte din meseriașii mai săraci.

De ce oare trebuie ca toți copiii oamenilor noștri cu stare să devină numai decât doctori, advocați, preoți sau, în cazul cel mai rău, învățători.

De ce?

Este oare soartea unui învățător mai bună ca a unui meseriaș harnic?

Oare dacă un băiat, care a învățat cele patru clase gimnaziale, în loc de-a urmă pedagogia, s'ar aplică la o meserie, n'ar putea să-și creieze o soartă mai bună ca cea de învățător?

Căci dacă socotim că s'ar pune deoparte numai cheltuielile ce le au părinții în cei patru ani cât urmează pedagogia, el ar avea deja un capital destul de frumos bănesc pe lângă o frumoasă pregătire în școală.

Dar apoi dacă am socoti că s'ar plasa în meserii capitalele cheltuite cu atâția doctori, avocați, preoți etc. de cari acum avem cam destui, unde am ajunge?

Am ajunge să avem aceeași se chiamă clasă de mijloc adevărată și reală, am ajunge să avem măiestri deștepți și binepregătiți, am ajunge să avem oameni întreprinzători, cari ar ști să-și întoarcă capitalul în fel și fel de afaceri.

Este oare o rușine a fi meseriaș?

Este oare mai bună situația unui avocat fără clienți decât a unui meseriaș harnic care lucră cu 15—20 calfe?

Nu!

Și dacă cu adevărat ne mândrim cu cărturarii poporului nostru, tot așa ne-am putea mândri cu clasa de mijloc, când în sinul ei ar fi o seamă de oameni bine pregătiți, cari să dispună de oare-care școală și de un capital frumos bănesc.

Astfel cernută prin sâta minții starea de acum și cea viitoare a clasei de mijloc se poate ușor vedea că mai este mult de făcut.

Căci, să nu mergem în alte țări după exemple, dacă ne trebuie, și să le luăm de aici de-acasă.

Să ne uităm ce fac compatrioții noștri Sași.

Cunosc mulți dintre dânșii, oameni cu fabrici mari, cari dispun de capitaluri frumoase și cari ar fi putut face din copiii lor oameni cu carte, oameni învățați, căroră să le meargă numele peste nouă țări și mări.

Dar ce au făcut ei?

Și-au aplicat fiecare copiii lor, 2—3 câți au avut, la aceeași meserie și au făcut din ei fabricanți, cari astăzi nu schimbă starea lor cu toate filozofiile din lume.

Nu cred că trebuie să arăt nume pentru întărirea acestui adevăr.

Cine vrea să se convingă și mai mult, n'are decât să cetească firmele mari de pe străzile Sibiului, și va vedea pas cu pas scris: *Turnătoria de fer* a fraților cutare, *Fabrica de postav* a fraților cutare, *Fabrica de salam* a fraților cutare, *Fabrica de văpsitorie* a fraților cutare, etc. etc.

Și în lăcrițele acestor fabrici ale fraților cutare stau sute de mii de coroane și la acești frații cutare noi dăm anual bani mulți, bani cari ar pătea rămâne în lăcrițele noastre.

Ei, — vedeți, — pot zice că au o clasă de mijloc tare și puternică, care stă ca un stâlp de granit în mijlocul poporului lor.

Ei se pot lăuda cu aceasta!

Pe când noi?...

Delasântioana.

SFATURI DOCTOREȘTI.

Nu scuipați pe podine, căci e lucru urit. Ba mai mult, prin scuipatul vostru puteți primejdui pe ceilalți oameni.

În scuipat, cu deosebire în scuipatul amestecat cu tușă, se află o mulțime de materii stricăcioase. Acestea ajungând pe podine, se uscă, se prefac în prav, se ridică apoi în aer, de unde trec în plumănilor oamenilor.

Multe, foarte multe boale de plumăni se răspândesc în felul acesta. Mai ales oftica.

Este lucru dovedit, că unde-i mai mare murdăria, acolo își face oftica cuibul său și ucide pe ai casei pe rând.

Oftica e o boală grozavă, care seceră an de an o mulțime de jertfe. Numai în Ungaria, patria noastră, mor la an de oftică cam 80,000 de oameni; a cincina parte dintre acestia sunt sânge din sângele nostru.

Și să mă credeți, că o parte însemnată din cei morți au căzut jertfă obiceiului urit de a scuipa pe podine.

Așadară să ne desvătăm de acest obicei vătămător, căci în scuipatul fiecăruia se pot afla materii, cari se otrăvescă plumănilor celorlalți oameni.

Să nu mai scuipăm pe podine.

Și cel mai sărac om poate așeza în un colț al locuinței sale un vas, pe jumătate plin cu apă, în care să scuipe atât cei din casă cât și oaspeții cari îi cercetează. Când cineva e bolnav și zace în pat, să se așeze un astfel de vas pentru scuipat și în apropierea patului. Vasul acesta să se curățe în fiecare zi, iarna-vara, după-cum trebuie curățită și locuința.

Curățenia e o pavază puternică contra multor boale primejdioase. În locuințe curate boalele nu-și pot face cuib.

Așadară încă odată mai zic: *nu scuipați pe podine.*

Dr. I. B.

ȘTIRI.

† Iosif Vulcan, Zilele aceste s'a stâns în bătrânețele lui liniștite un muncitor al culturii noastre: *Iosif Vulcan*. Răposatul a fost un harnic scriitor care mai bine de patruzeci de ani a fost în neobosită lucrare. Patruzeci de ani a condus cu multă stăruință revista „*Familia*”, căreia numai munca și alergările directorului i-au susținut viața îndelungată. Această revistă a avut o mare însemnatate în trecut și a contribuit mult la creșterea românească a cetitorilor. Scrierile lui s'au deosebit prin însuflețirea caldă cu care își iubea neamul și prin nestrămutata credință a unui viitor mai bun. Potrivit năzuințelor vremii, I. Vulcan și-a pus condeii în serviciul ideilor cari frământau neamul nostru și a scris mult. Pentru stăruința și dorul de muncă cari l-au călăuzit a fost ales membru al „Academiei române” și membru

onorar al „Asociațiunii noastre.“ Pe lângă multele fapte vrednice de amintit, răposatul a înființat și „Societatea fondului de teatru“ care a adunat o frumoasă sumă de bani. Condei harnic, om muncitor, stăruitor a fost răposatul. D-zeu să-l odichnească în pace.

Banca de asigurare „Transilvania“, care la 1868 s'a înființat cu capital mixt român și săesc, la a cărei fondare însă Românii au avut o parte mai activă, dupăcum auzim, a ales în locul cassarului român de până acuma, pe un sas, cu toate că competase mai mulți Români cu mai bună calificatie decât cassarul sas ales. Părerea noastră este, că -la alegerea aceasta, competenții sași peste tot nu trebuiau luați în considerare, căci „Transilvania“, unde numai poate, își dă aerul de a fi un institut cu caracter curat românesc. Alegerea aceasta a dovedit că toată treaba de până acuma e numai o apucătură. Numărul Românilor a scăzut acuma dela 4 la 3 față de 14 funcționari sași.

Va să zică bancă românească! Românul să țină minte!

Adunarea generală a „Asociațiunii“ se va ține anul acesta în *Bistrița* la 21 și 22 Septembrie cāl. nou. Se pregătesc frumoase serbări culturale.

Despărțământul Lipova face serioase încerceri pentru a se reculege și a începe și el o lucrare culturală folositoare în rând cu celelalte despărțăminte.

Nou despărțământ al „Asociațiunii“ în Hălmagiu. Frunțașii din părțile Hălmagiului (comit. Hunedoara) au înființat un despărțământ nou al „Asociațiunii“ cu scaunul în Hălmagiu. Prezident a fost ales dl protopop *Cornel Lazar*. La adunarea viitoare a despărțământului se va aranja o *expoziție*. Spor bun și D-zeu s'ajute!

Desp. Turda și-a ținut *adunarea cercuală* în *Ceanul deșert* la 28 Iulie a. c. Conducătorii desp. au stăruit pentru înființarea de *biblioteci* de cari s'au înființat până acum 5, în: *Turda*, *Indol*, *Tritul de sus*, *Agărbiciu* și *Ceanul deșert*, cum și pentru înființarea de *agenturi*, de cari pe teritoriul desp. sunt două, în: *Indol* și *Trit*. S'au prezentat 5 *conferențe*: 1. *Despre nutrețurile măiestrite și boalele vitelor* de *Nic. P. Rațiu*; 2. *Pomologie* de *Sim. Poruțiu*; 3. *Pomologie* de *Mih. Găzdac*; 4. *Cultura viței de vie*, de *Sim. Nicoară*. 5. *Despre stupărit* de *I. Pinteș*, din cari cele 4 din urmă au fost premiate cu câte 10 cor. S'a hotărît să se cumpere un *schiopticon* și să se publice concurs pentru un *premiu* de 20 cor. pentru cea mai bine îngrijită grădină de pomărit.